

HAMSUN-NYTT

Hamsun-Selskapets informasjonsblad 4/2020

Hamsunlaget i Lom flyttar Nobel-jubileumsarrangement til mai 2021

Grunna koronaepidemien har Hamsunlaget i Lom valt å flytte markeringa av 100-årsdagen for utdelinga av Nobelprisen til Hamsun. Arrangementet skulle vere torsdag 10. desember. No er ny dato sett til fredag 14. mai 2021. Hamsunlaget satsar på å gjennomføre programmet slik det alt er planlagt, med helsingar frå fjern og nær, Edvard Hoem som hovudtalar og song og musikk. Meir informasjon om sjølve programmet finn du på diktardagar.no.

Hamsun-Selskapets litteraturseminar blir i Bodø 5.-7. august 2021

Koronaepidemiens lunefullhet var årsaken til at Hamsun-Selskapet så seg nødt til å utsette litteraturseminaret som var planlagt i Bodø i august 2020. Nå har vi det nye seminartidspunktet klart: torsdag 5. - lørdag 7. august 2021.

Vi samarbeider med svært entusiastiske arrangører av Nordland Musikkfestuke. De store musikk-navnene i festukas program er fortsatt hemmelige. Vi i Hamsun-Selskapet beholder imidlertid seminartittelen fra 2020: «Kunst, konflikt og krig i nord».

Arrangementssted blir fortsatt Stormen bibliotek (bildet) torsdag og Stormen konsertsal fredag. Noen justeringer i det opprinnelige programmet må komme, da 100- jubileet for nobelprisen til *Markens Grøde* ikke er så aktuell lenger i 2021.

Vi fyller de to første seminardagene med foredrag, forfatterbesøk, debatt, Hamsun-

tekster, levende musikk og bildekunst. Roy Jacobsen og Geir Lundestad er med!

Lørdag er planen en formiddagsutflukt med buss til Kjerringøy med omvisning på Karl Erik Harrs Hamsun-galleri og det gamle handelsstedet. Bodø vil ellers være full av liv og røre i forbindelse med at musikkfestuka åpner for fullt lørdag kveld, så det er bare å sette av dagene i kalenderen og se fram til en opplevelsesrik langhelg!

(Foto: stormen.no, Sissel Hughes)

Lars Frode Larsen om medaljejakt, nobelpris og egne prosjekter

Hamsun-Nytt-redaksjonen har tatt en prat med Lars Frode Larsen, mannen som i tillegg til å ha forfattet bindsterke biografiske verk om Hamsun også stod for redaktørjobben ved utgivelsen av Hamsuns samlede verker til 150-jubileet i 2009. Larsen har - til glede for Selskapets medlemmer - dessuten forelest og deltatt i debatter på våre seminarer en rekke ganger gjennom tre tiår. Nå har det vært stille rundt ham en stund. Opptar Hamsun ham fremdeles? Sysles det med nye, spennende prosjekter ved Larsens arbeidsbord, kanskje?

- Jeg følger godt med på det som skrives om Hamsun, og jeg gjør meg jo noen refleksjoner, svarer Larsen. Hva angår Hamsunsenterets igangsetting av jakten på Nobel-medaljen, påpeker han at dette ikke er en ny idé. Mange har spekulert over hvor medaljen tok veien, særlig i Tyskland er det en lang historie knyttet til å spore opp gjenstander som forsvant ved kapitulasjonen. Selv diskuterte Larsen i sin tid medaljespørsmålet med Hamsun-biograf Kolloen. Man vet at Goebbels gravde ned dagbøker og verdisaker før han begikk selvmord. Dagbøkene er siden gjenfunnet i sovjetrussiske arkiver.

- Det hotteste tipset er derfor å starte letingen der. Skulle medaljen dukke opp og havne på Hamsunsenteret, ville det bli en stjerne i samlingen deres. Men utover det tilfører nok et medaljefunn lite ny kunnskap om forfatteren selv. Men med et funn følger et funnsted, noe som kan tilføre historikerne mer innsikt i hvor nazitoppenes verdisaker tok veien.

10. desember 1920 mottok Hamsun Nobelprisen i litteratur i Stockholm, «tyk av Ære», som det står i talen han holdt ved middagen etterpå. Førte prisen til noen endring i Hamsuns syn på seg selv, eller på retningen i hans forfatterskap?

- Hvis den påvirket dikteren i det hele tatt, så var det i tilfelle negativt. Den kan ha økt prestasjonsangsten hans. I 1923 kom den dystre *Siste Kapitel*, som ikke akkurat er Hamsuns beste roman. Deretter stanset det opp. Skrivesperre. Psykoanalyseterapi måtte til for å få det til å løsne, og i *Landstrykere* ser vi fornyelser i Hamsuns forfatterskap. Men med hensyn til boksalg både ute og hjemme hjalp det selvsagt med en Nobelpris.

Hva fyller Larsen dagene med nå?

- Det kommer fortsatt en del forespørsler om å gjøre noe på Hamsun, men det som virkelig tar opp tiden min, er polarlitteratur, eller mer presist, Fridtjof Nansen. Jeg holder på å ferdigstille manuset til en bok, forhåpentlig går den i trykken i løpet av 2021. Nansen var begeistret for mulighetene som lå i bruke luftskip til å kartlegge nordpolområdet. Noe av det som virkelig har overrasket meg når jeg leser Nansens brev, er hans rasistiske menneskesyn. Han går Hamsun en høy gang i holdningene til samer og svarte amerikanere. Nansens rasisme har det imidlertid vært musestille om. Har det vært for sårbart for journalister, biografer og historikere å røre ved denne siden av nasjonalhelten? I dagens debatt om å rive statuer har ikke Nansen blitt nevnt, så vidt jeg vet. Nansens brev ble publisert fra 1960-tallet og utover, så funderingene hans om å sterilisere de svarte, opprette en egen «negerstat» i USA, innføre forbud mot blandede ekteskap og mer i samme leia står å lese der svart på hvitt. Holdningene hans er ikke skjult for dem som vil gå til kildene. Så hvorfor er Hamsun og Nansen blitt behandlet så ulikt på akkurat dette punktet?

(Foto: Knut Michelsen). *En lengre versjon av dette intervjuet vil komme på Hamsun-selskapets nettsider i løpet av desember.*

Hamsun selv om Nobelpris og livet på Nørholm, jula 1920

Utdraget er fra et brev Hamsun sendte til den svenske forfatteren og akademimedlemmet Erik Axel Karlfeldt. Knut og Marie har vært flere uker i Stockholm i forbindelse med utdelingen av Nobelprisen:

Lillesand, 27. desember 1920

Kjære Karlfeldt, vi er hjemme igjen efter den store Reise, vi fandt Børnene og alle friske og Gaarden liggende paa samme Sted og os selv atter henvist til denne Avkrok mellem to ørsmaa Bondebyer. Jeg tror Børnene har godt av at vokse op her, ellers kunde nok jeg for min Part heller ville ha været i Stockholm (...) Jeg mener ikke i Sus og Dus og Fester – hvor jeg altsaa prostituerer baade min Venner og mig selv (skitt i mig selv forresten!), men jeg mener leve i Stockholm i Arbeide, i en anden Omgang end her (...) Det fører ikke til bare godt at drage sig tilbage fra Livet heller og stirre paa sin Navle. Nei saa visner man bare. (...) Vi har korte Dage og lange Nætter, aa lange Nætter. Vent til du blir 62 Aar, saa blir Nætterne lange. Naa, nu har vi Gudskelov passeret Solhværv for denne gang igjen. Forresten smaker alle Aarstider mig, ogsaa Vinteren, naar det bare ikke er Sne. Jeg synes Sne er frygtelig. (...) Julen er over, det er 3die Juledag i dag (...) Jeg hat tænkt og tænkt paa Nobelprisen og talt med min Kone om den. Det er vist ingen Tvil om at du har hat et stort Stræv med faa Flertal for mig i Akademien (...) og jeg vet ikke hvordan jeg skal takke dig (...) Men Gud velsigne dig i alle Fald!

(Karlfeldt fikk for øvrig Nobelprisen selv, posthumt, i 1931).

Konene ved vannposten (1920)

I begynnelsen av november 1920 ga Knut Hamsun ut *Konene ved vannposten*. Publikum hadde kanskje ventet seg en ny idealistisk roman, noe i retning av *Markens grøde*, med en sympatisk og arbeidsom og oppbyggelig sliter som hovedperson og med et tydelig budskap om fred, nøysomhet og jorddyrking.

Skuffelsen var desto større da det viste seg at Hamsun nå ville ha leserne til å følge med i livet til den usympatiske Oliver Andersen. Han kaver seg gjennom livet i den lille sørlandsbyen, «bløt og uhyggelig» og med løgner og forslagen oppfinnsomhet som sine viktigste hjelpemidler. Optimismen og idealismen i *Markens grøde* var nå erstattet av pessimisme og resignasjon.

Kritikerne hadde gammel respekt for dikteren Hamsun, men nå var de fleste i villrede, for hva var dette for noe? Den første som med begeistring utnevnte romanen til et mesterverk, var den tyske nobelprisvinneren Thomas Mann, som oppfattet boka som en fascinerende kunstnerroman, en subtil drøfting av en kunstners selvbedrag og dobbeltspill. Siden er det mange andre som har latt seg fascinere av romanen, så ulik alt det andre Hamsun har skrevet. Litteraturhistorikere har lagt vekt på denne romanen som eksempel på Hamsuns mot til å provosere sitt publikum, hans mot til å gi publikum noe annet enn det de helst vil ha.

Når all ståheien rundt *Markens grøde* og Nobelprisen nå gradvis legger seg, er det all grunn til å fordype seg i denne omdiskuterte og spennende og overraskende romanen.

(Foto: Oslo museum:
Henrik Backer:
«Konerne ved
Vandposten».)

Nytt liv i Hamsun-Selskapets Oslo-avdeling!

Etter å ha ligget brakk en stund er Hamsun-Selskapets avdeling i Oslo nå i drift igjen. All ære til Emil Hansen (bildet), som tok initiativ til revitaliseringen og stablet på bena et lokallagsstyre. Det består av Hansen som leder og Kai Wiksnes og Knut Jordfald som styremedlemmer. De har allerede hatt møter og lagt planer. Kanskje blir Hamsun tema på programmet til Nasjonalbiblioteket og/eller Litteraturhuset i Oslo i løpet av 2021?

Har du en sak som kan passe i Hamsun-Nytt eller på vår hjemmeside?

Har du kommet over en interessant artikkel, eller har du kanskje lest en Hamsun-tekst eller sett en teaterforestilling og har lyst til å «blogge» et innlegg til oss om det? Da tar vi gladelig imot! Er det kort tekst, kan den publiseres i Hamsun-Nytt, lengre innlegg kan vi presentere på hjemmesidene. Bilder er også relevante! Nøl ikke med å ta kontakt med noen i styret.

Hamsun-Selskapets styre 2020-2022:

Hege Faust, Lillestrøm (leder), tlf. 95085285 (hege.faust@gmail.com)

Randi Eilertsen, Narvik (nestleder) (eilertsen.randi@gmail.com)

Terje Øien, Hamarøy (terje.øien@hamarøy.kommune.no)

Varaer:

1: Nils M. Knutsen, Tromsø (nils.magne.knutsen@uit.no)

2: Torstein Garmo, Lom

3: Erik Gjestvang, Vinje

Hamsun-Selskapet er en av Norges største litterære foreninger.

For spørsmål vedr. medlemskap, bøker i Skriftserien mm., kontakt oss på mail:

polden@hamsun-selskapet.no. Hjemmeside: hamsun-selskapet.no